

BOKOMTALE:

«DOKUMENTASJONSFORVALTNING OG ARKIV I DET 21. ÅRHUNDRE»

Av Trine Nesland, Arkivråd

Antologien «Dokumentasjonsforvaltning og arkiv i det 21. århundre» er et nytt tilskudd til samlingen av norske bøker om arkiv og arkivdanning.

I boken, som er redigert av André Neergaard, skriver til sammen 13 norske fagpersoner på arkivfeltet om en rekke til dels vidt forskjellige arkivrelaterte temaer, fra arkivdanning i private virksomheter og arkivering i skyen til konservering av analogt arkivmateriale.

I tillegg til å være en arkivfaglig relevant tekstsamling, markerer «Dokumentasjonsforvaltning og arkiv i det 21. århundre» avslutningen på den faglige delen av stiftelsen Arkivakademiet, hvis studietilbud ble overført til Høgskolen i Oslo og Akershus fra høsten 2013. Redaktør André Neergaard skriver i innledningen at boken representerer et utsnitt av undervisningen det siste året, og at artiklene er skrevet av undervisningskrefter brukt i Arkivakademiet frem til 2013.

Boken starter med Jon Atle Haugens sammenlikning mellom Noark 5 og MoReq2010, som også er en sammenlikning mellom norsk og internasjonal arkivtradisjon. Teksten peker videre mot Noark 6, og diskuterer muligheten for å få til en større grad av samkjøring mellom

Noark og MoReq. I oppsummeringen skriver Haugen blant annet: «MoReq2010 tar i høyere grad utgangspunkt i internasjonal arkivfaglig teori og oppfylder for eksempel langt flere av kravene i ISO 15489 og ISO 23081 enn det Noark 5 gjør. Den norske standarden er nok mer konkret og preget av de praktiske erfaringene vi har gjort med elektronisk journal og arkiv i de snart 30 årene standarden har eksistert. Farene med en slik lang tradisjon er at vi kan bli sneversynte og ikke se at ting kan løses på andre måter enn det vi er vant til.» Absolutt en nyttig innsikt, også utenfor den aktuelle sammenheng.

I kapittel to gir Øivind Kruse en veiledning i innføring av elektronisk arkivsystem, basert på ICAs håndbok for arkivarer. Dette er i høyeste grad egnet lesning for alle som enten er i gang med eller

vurderer å begi seg ut på et slikt prosjekt. Kapitlet gir både en konkret fremgangsmåte for arbeidet, og mer generelle betraktninger, som denne: «En vellykket implementering avhenger like mye av endringsledelse som av teknologi. Mange som starter slike løp, glemmer at dette er organisasjonsprosjekter.» Nemlig!

Videre i boken kan man lese Anne Mette Dørum's kapitler «Arkiv og sosiale medier» og «Arkivering i skyen». Dette er svært dagsaktuelle og interessante temaer som alle i arkivdanningsvirksomheter bør sette seg inn i – ny teknologi gir oss nye muligheter, men også et vell av nye utfordringer!

I likhet med Dørum, har Siw Haugsnes skrevet to av bokens kapitler; «Klassering og klassifikasjonsprinsipper i arkivdanningen» og «Arkivarens rolle». Begge

Arkivakademiet

I bokens innledning beskrives Arkivakademiet slik:

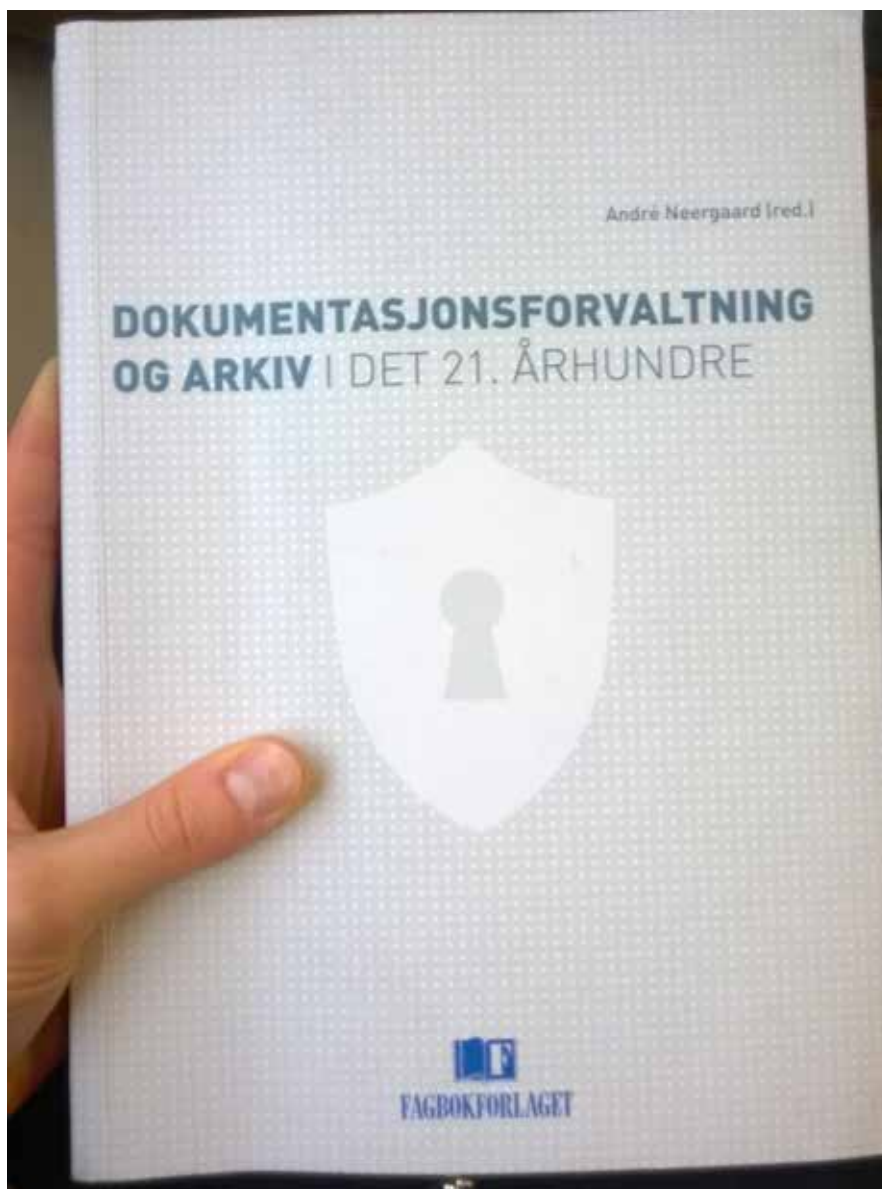
«Arkivakademiet ble etablert i 1992 av Norsk Arkivråd (NA) med formål å drive arkivutdanning i samarbeid med Riksarkivaren (RA). Dette var en tid hvor det var lite mulighet for faglig utdanning blant arkivarer innenfor danningen, og man så en mulighet for å begynne å dekke dette utdanningsbehovet. Studiet har vært sentralt i å utdanne arkivarer innenfor arkivdanningen fra opprettelsen og frem til i dag. Utdanningstilbudet har bestått av en deltids grunnenhet over ett år, og fra 2002 også en påbygningsdel eller spesialenhet innenfor elektronisk arkiv. Studiene har vært populære med gode søkertall og særdeles god studentgjennomstrømning. Målgruppen har i hovedsak vært arkivmedarbeidere og arkivarer med noe erfaring, men med lite eller ingen akademisk utdanning innenfor faget.»

tekstene gir et tilbakeblikk på tidligere praksis og forståelser. Førstnevnte artikkel er spesielt interessant sett i lys av den pågående diskusjonen om behovet for «tradisjonell» klassifikasjon i elektronisk hverdag der automatisk indeksering og etterfølgende søkemuligheter stadig blir bedre.

Ellen Margrethe Pihl Konstad skriver i sitt kapittel om arkivdanning i private virksomheter – et tema som gjerne får mindre oppmerksomhet enn arkivdanning i offentlige virksomheter, uten at det betyr at behovet for kvalitativt god arkivdanning er mindre i det private enn i det offentlige. Konstad gir en god innføring i temaet, og innleder selv med en erkjennelse av at å danne arkiv er noe vi alle gjør – som privatpersoner, i selskaper og i ulike offentlige instanser. Det er påfallende at det som produseres av det «offentlige Norge», er strengt styrt av arkivloven og har fått en stor plass i norsk arkivutdanning, mens den «private arkivskaper» ikke har fått samme oppmerksomhet. Uten et generelt juridisk krav til å ha et arkiv, har det stort sett vært opp til den enkelte aktør å avgjøre hva som skal bevares og ikke, og hvordan arkiveringen skal skje. Dette skaper et ekstra krevende miljø å operere i for private arkivdanningsmedarbeidere.

Herbjørn Andresen skriver i sitt kapittel om digital signering for samtid og ettertid. Digitale signaturer er generelt teoretisk tung materie, også i arkivsammenheng, og arkivarer og arkivmedarbeidere vil kunne ha bruk for å lese seg opp på temaet. Andresens artikkel er en glimrende start (eventuelt fortsettelse) i så måte. I arkivdanningssammenheng er det kanskje den juridiske kompleksiteten som er den mest utfordrende. Andresen skriver selv følgende i innledningen til kapitlet: «Digitale signaturer er likeverdige med håndskrevne signaturer, og det er grunn til å anta at de vil anses å ha minst like stor beviskraft i konkrete tvister. Langtidsbevaring av digitale signaturer er imidlertid svært komplekst.»

Et kapittel som ligger litt utenfor det rent arkivfaglige, er Jacob Sonnes «Prosjektorganisert arbeid i arkiv». Prosjektkompetanse er nyttig å ha for oss

alle, og Sonnes gjennomgang gir en god innføring i prosjektarbeid som metode.

Bokens mer depotorienterte tekster er Gro Kathrine Hendriksens «Bevaring og kassasjon i Norge 1986-2013: brudd eller kontinuitet?», Trond Sirevågs «Status for arbeidet med å bevare digitale arkiver», Bjørn Berings «Politikk for bevaring og formidling av private arkiv i Norge», Frode B. Reimes «Bortsetting og avlevering» og Kristin Josefine Ramsholts «Fysisk bevaring og forebyggende konservering av arkivmateriale». Alle er interessante tekster, og også god lesning for de av oss som jobber med arkivdanning. Vi kan alle ha nytte av å kjenne til mer enn kun «vår egen» side av arkivvirket.

«Dokumentasjonsforvaltning og arkiv i det 21. århundre» er en flott samling tekster med vidt tematisk spenn og interessant faglig innhold. Artikkeleforfatterne er kjente skikkelser i det norske arkivmiljøet og tekstene er godt skrevet – alt i alt er boken et svært godt valg om man ønsker seg arkivfaglig påfyll eller fordypning. Herværende bokanmelder er i alle fall begeistret – og tør påstå at denne boken umiddelbart bør vies plass i enhver bokhylle, det være seg den man har hjemme eller den som står på jobben. ■